

# KURJER WIECZORNY

Nr. 261.

ŁÓDŹ

Rok II.

Cena numeru pojedyncz. 80 mk.

Czwartek 16 listopada 1922 r.

Adres Redakcji i Administracji  
Piotrkowska 106. :: Telefon 199

PRENUMERATA: w Łodzi z odrośnięciem  
opłat pocztowych wynosi  
**1800mk. miesięcznie**  
OGŁOSZENIA: za wiersz nonparello  
mk. 250.—, z kolorami mk. 800.—, zwykłe  
(po teście) mk. 120.—  
Zamiejscowa o 50 i zagran. o 100 proc. drożej

## P. S. L.

W sejmie ustawodawczym, który właśnie ustępuje miejsca swemu ordynaryjnemu następcy, był cały szereg Polskich Stronnictw Ludowych. Najsilniejszą z tych grup, mających przeważne wpływy w Galicji, było P.S.L. „Piast” z długoletnim posłem do sejm austriackiego, byłym premierem gabinetu w Polsce, p. Witosem, na czele. Odwieczną walkę z tem stronnictwem prowadziła t. zw. „Lewica P.S.L.”, której przywodził jeden z największych krzykaczy sejmowych, również wyrobiony parlamentarzysta, poseł Stapiński. Nieco na uboczu od zgiełku walk tych dwóch ugrupowań stało P.S.L. „Wyzwolenie”, partia stosunkowo młoda, ciesząca się wpływami głównie na ziemiach b. zaboru rosyjskiego. Wreszcie już w samym sejmie ustawodawczym wytworzyła się komunistyczna grupa chłopska pod dowództwem ks. Okonia, mająca jednak wpływy wyłącznie w województwie lubelskim.

Uregulowanie stosunków i wzrost uświadomienia miast przyczyniły się do bankructwa grupy Stapińskiego, która już do nowych wyborów nie przystąpiła samodzielnie, a podzieliła się między inne ugrupowania. Grupy ks. Okonia również nie można traktować poważnie, ponieważ jest bardzo niska i niema widoków na rozszerzenie swych wpływów.

Pozostały właściwie dwie partie chłopskie, „Piast” i „Wyzwolenie”.

Porównanie rezultatów ostatnich wyborów z siłami, jakimi te ugrupowania dysponowały przy końcu ubiegłego sejmiku, wykazuje znaczne wzmocnienie „Wyzwolenia” kosztem „Piasta”. Podczas gdy Witos miał w sejmie ustawodawczym 90 ludzi do dyspozycji, będzie ich miał obecnie tylko 70. Natomiast „Wyzwolenie” podwoiło swe siły: 24 posłów w sejmie ustawodawczym, 49 — w pierwszym sejmie ordynaryjnym.

Jest to objaw bardzo charakterystyczny i godny głębszego zastanowienia.

Czemże się różni „Piast” od „Wyzwolenia”? Pomijając teren działania różnica ta polega niby na tem, że witosowcy są stronnictwem bogatszych chłopów, podczas gdy „Wyzwolenie” operuje przede wszystkim wśród chłopów małopolskich i bezrolnych. Tu jednak od razu podkreślić trzeba, że obydwie stronnictwa wybitnych różnic w programach nie mają i odlegają się od przytoczonego podziału. Twierdzą zgodnym chórem, że ich istota jest obrona interesów całego włościanstwa, bez różnicy stanu posiadania, i de facto tak jest w rzeczywistości.

Ale jest między nimi różnica głęboka, nie mająca z teorią i programami nic wspólnego. Różnica ta wielokrotnie ujawniała się podczas obrad sejmiku ustawodawczego i nie ulega najmniejszej wątpliwości.

Otóż witosowcy są stronnictwem parlamentarnym w najgorszym znaczeniu tego słowa. Dłu-

goletnia praktyka sejmowa przywódców i ich „wyrobień” parlamentarne uczyniło z tego ugrupowania chorągiewkę, mającą wielkie apetyty rządzenia, wlecz nie rozglądającą się za kombinacjami, manewrującą taktycznymi posunięciami, skłoną do wszelkich ustępstw i koncesji, jeśli tylko są widoki, że te ustępstwa zbliżą członków do władzy. I rzeczywiście praktyka wskazuje, że taka chwiejność przysparza wpływów na gruncie parlamentarnym, uszczupla natomiast zaufanie mas wyborczych.

Tymczasem „Wyzwolenie” składa się w lwiej części z ludzi uczciwych, ludzi ideał, którzy w ferworze mogą uczynić błędy, mo-

gą się w swych postępkach mylić, ale którzy idą naprzód z otwartą przyłbicą i na każdy krok praktycznie stwierdzają, że czynią wszystko, aby wcielić w czyn to, co swym wyborcom przyrzekli, nie oglądając się na korzyści i perspektywy osobiste, zapatrzeni jedynie w ideały, które wspólnie z piastowcami wypielęgnowali, a które mają ludowi przynieść wyzwolenie, lecz niekoniecznie synekury przywódcom.

Ostatnie wybory dowiodły, że ten brak polityki jest bardziej dalekowszyczą polityką, niż chytre matactwa, „tricki” parlamentarne i gra, zmuszająca do zmiany oblicza od wypadku do wypadku.

G. W.

## Ostateczny wynik wyborów do sejmiku.

| Lista nr. | Wybrano | Z listy państwowej | Razem |
|-----------|---------|--------------------|-------|
| 1         | 58      | 12                 | 70    |
| 2         | 34      | 7                  | 41    |
| 3         | 41      | 8                  | 49    |
| 5         | 2       | —                  | 2     |
| 7         | 15      | 3                  | 18    |
| 8         | 134     | 29                 | 163   |
| 12        | 6       | —                  | 6     |
| 13        | 2       | —                  | 2     |
| 15        | 4       | —                  | 4     |
| 16        | 54      | 11                 | 65    |
| 17        | 13      | 2                  | 15    |
| 20        | 1       | —                  | 1     |
| 22        | 1       | —                  | 1     |
| 23        | 2       | —                  | 2     |
| 24        | 5       | —                  | 5     |
| Ogółem    | 372     | 72                 | 444   |

## Przypuszczalny wynik wyborów do senatu.

| Lista nr. | Wybrano | Z listy państwowej | Razem |
|-----------|---------|--------------------|-------|
| 1         | 14      | 3                  | 17    |
| 2         | 6       | 1                  | 7     |
| 3         | 7       | 1                  | 8     |
| 5         | —       | —                  | —     |
| 7         | 2       | —                  | 2     |
| 8         | 40      | 9                  | 49    |
| 12        | —       | —                  | —     |
| 13        | —       | —                  | —     |
| 15        | —       | —                  | —     |
| 16        | 18      | 4                  | 22    |
| 17        | 4       | —                  | 4     |
| 20        | —       | —                  | —     |
| 22        | 1       | —                  | 1     |
| 23        | —       | —                  | —     |
| 24        | 1       | —                  | 1     |
| Ogółem    | 93      | 18                 | 111   |

## Stosunki polsko-finlandzkie.

### Rozmowa z p. Filipowiczem.

W dniu swego wyjazdu do Helsingforsu, nowomianowany poseł Rzeczypospolitej przy rządzie republiki fińskiej, p. Tylus Filipowicz przyjął specjalnego wysłannika „Kurjera Wieczornego” i udzielił mu informacji o swej zamierzonej działalności na placówce helsingforskiej.

Cała ma uwaga — rzekł — będzie pochłonięta przeważnie sprawami ekonomicznymi.

Przez cały rok 1921 i pierwszy kwartał roku 1922 eksport nasz do Finlandji, po za 400 wagonami nafty, równał się prawie zeru. Dopiero w marcu r. b. nastąpił przełom.

Od tego czasu wywieziono do Finlandji 5.500 tonn cukru, 70 tonn parafiny, sznury, futra, worki jutowe — wszystko w ilościach ogromnie wzrastających.

Już samo stwierdzenie tego faktu wskazuje, że nawiązuje się, a właściwie już został nawiązany, zupełnie wyprawy kontakt ekonomiczny między Polską

a Finlandją. Zbliżenie to dokonano się bez żadnych podstaw teoretycznych, ot tak poprostu drogą praktyczną, życiową.

Oczywiście, brak traktatu handlowego, obecnie przy coraz bujniejszym rozwoju stosunków handlowych, zaczyna coraz dotkliwiej dawać się we znaki. To też w styczniu 1923 roku rozpoczyna się w tej sprawie rokowania w Helsingforsie, które sformalizują i uregulują prawie nasze stosunki handlowe, znacznie je przez to ułatwiając.

Widzimy więc, że Finlandja jest obecnie bardzo ważnym dla nas rynkiem eksportowym, tych zaś musimy mieć w dobie dzisiejszej jaknajwięcej w celu osiągnięcia stabilizacji naszej waluty.

Główną więc moją pracą w Helsingforsie będzie zbliżenie ekonomiczne Polski i Finlandji, zaś kraje związane ze sobą ekonomicznie muszą z natury rzeczy przyjaźnić się i politycznie.

W. L. Łódź.

## Echa zatargu dyplomatycznego z Rosją.

WARSZAWA, 16 listopada (Telefonem). Sprawa ostatniego zatargu dyplomatycznego z Rosją sowiecką jest już zlikwidowana. Jutro ministerstwo spraw zagranicznych ogłosi tekst not, które w tej sprawie zostały wymienione, a jednocześnie zawiadomienie, że **chargé d'affaires p. Knoll w sobotę, albo najpóźniej w niedzielę powraca do Moskwy.**

Na konferencję rozbrojeniową rząd nie będzie mianował specjalnego pełnomocnika, lecz zleci te funkcje p. Knollowi, delegując **poza tem jeszcze rzeczoznawców do spraw wojskowych.**

## „Gabinet talentów” w Niemczech.

WIEN, 16 listopada (Pat). „Neue Freie Presse” donosi z Berlina: Centrum oświadczyło prezydentowi Rzeszy, że nie pozwoli żadnemu ze swoich członków parlamentarnych, albo pozaparlamentarnych, przyjąć misji utworzenia nowego gabinetu.

Wskutek tego, odpada kandydatura na kanclerza starszego burmistrza Kolonii, dr. Adenauera. Także i frakcja socjalno-demokratyczna odmawia desygnowania kanclerza.

Jak się zdaje, dziś jeszcze skierowana zostanie propozycja objęcia steru rządu do jakiegoś osobistości, stojącej poza parlamentem, a nawet poza partiami, mającej jednak dostateczny autorytet polityczny. W tym wypadku nowy kanclerz miałby utworzyć **nie gabinet koalicyjny, ale — tu mówią — „wielki gabinet talentów.”**

## Groźba przesilenia rządowego w Prusach.

BERLIN, 16 listopada. (A. W.) — Jak wiadomo w rządzie pruskim grozi przesilenie.

Niemieckie stronnictwo ludowe oświadczyło pruskiemu prezydentowi ministrów, że stronnictwo to, o ile nie dojdzie do utworzenia wielkiej

koalicji w państwie niemieckim, musiałoby z tego faktu wyciągnąć konsekwencje i wystąpić z rządu.

W Prusach istnieje wielka koalicja, obejmująca wszystkie stronnictwa.

## Stinnes przeciwko stabilizacji marki.

BERLIN, 17 listopada. (A. W.) Pomimo, że niemieckie stronnictwo ludowe zgodziło się na program, naznaczony w nocy rządu niemieckiego do komisji reparacyjnej, Stinnes — który jak wiadomo jest członkiem tego stron-

nictwa, jednak program tego stronnictwa zwalcza, — ogłosił w „Deutsche Allgemeine Zeitung” artykuł w którym oświadczył się przeciwko stabilizacji marki, gdyż jedyną drogą do sanacji jest podwyższenie niemieckiej produkcji.

## Wybory w Anglii.

LONDYN, 16 listopada. (Pat.) — Wybory w całym kraju miały przebieg spokojny. — W Londynie przez cały dzień tłumy wyborców rażno śpieszyły do urn. Interesującą cechą obecnych wyborów była niezwykle gorliwość, z jaką wyborcy tłumnie pośpieszyli do urn, ażeby poraz pierwszy skorzystać ze świeżo nadanego kobietom prawa głosowania.

LONDYN, 16 listopada. (Pat.) — Według pierwszych informacji, jakie napłynęły do godz. 10.40 w., znane były następujące wyniki wyborów w Londynie.

Konserwatyści otrzymali 37, narodowi liberali 5, liberali niezależni 8 i partia robotnicza 7 mandatów.

LONDYN, 16 listopada. (Pat.) — Godz. 5 rano. Według wiadomości, jakie napłynęły dotychczas, zostało wybranych 159 konserwatystów, 66 z partii pracy, 25 liberali niezależnych, 22 narodowych liberali i 18 z grupy Doowera.

### Walka z komunizmem.

Protest przeciwko aresztowaniu Rybackiego.

Jak się dowiadujemy, „Liga obrony praw człowieka i obywatela w Polsce” ogłosiła gorący protest przeciwko aresztowaniu nowo wybranego posła komunistycznego, Rybackiego. W proteście powiedziane jest, że aresztowanie posła zaraz po wyborach stanowi niesłychany gwałt i znajduje się w sprzeczności z przepisami konstytucyjnymi, gwarantującymi nietykalność posła, niezależnie od jego zapatrywań politycznych.

|             |       |
|-------------|-------|
| Dolary      | 15925 |
| Marki niem. | 2.10  |
| Funt        | 71500 |

LONDYN, 16 listopada (Pat) — Jak donoszą z Glasgow, Bonar Law został ponownie wybrany większością 2514 głosów.

Asquit został wybrany większością 318 głosów.

Między innymi zostali wybrani: Hoare, Mack Danara, Mond, Stanley, Lesslig, Wilson, Whip i Bap-py. Dotychczasowe dane dotyczą głównie okręgów miejskich i przemysłowych.

LONDYN, 16 listopada (Pat) — Przy wyborach nie było żadnego wypadku. Do późnego wieczora tłumy krawczyły po całym mieście. Wiadomości o wynikach wyborów podawane były publiczności za pomocą ekranów świetlnych.

LONDYN, 16 listopada (Pat) — Według obliczeń „Daily News”, do chwili obecnej konserwatyści utracili 27 mandatów, narodowi liberali 16, partia pracy zaś zyskała 36, liberali niezależni 10 mandatów.

## Dokąd pójść??

Kino „Luna”  
Dziś!  
Dziś!

„Cierpienia Matki”  
Pełny głębokiej treści dramat w 7 akt. według słynnej powieści Ruperta Hughesa „The old nest”.

Sprzedaj wszelkich  
wyrobów futrzanych  
w surowym i gotowym stanie

B-cia Pietruszka i Dawid Melman

Zachodnia 42. 132-14

Przyjmuje się obstaunki z własnego oraz powierzonych materiału pod osobistym nadzorem B-cia Pietruszka.

## Jak się odbędzie wybór Naczelnika państwa.

Wkrótce już, bo najprawdopodobniej w dniu 28 bm. zbierze się sejm i senat na wspólne posiedzenie, zwane „Zgromadzeniem narodem”. Do najpierwszych zadań nowych ciał ustawodawczych będzie należał wybór Naczelnika państwa.

Zgromadzenie narodowe musi być zwołane przez ustępującego Naczelnika na 30 dni przed jego ustąpieniem z urzędu. Gdyby to nie nastąpiło, albo gdyby brak było Naczelnika, zgromadzenie zwołuje marszałek sejmu.

On też temu zebraniu przewodniczy, mając marszałka senatu, jako zastępcę; ośmiu sekretarzy powołują obaj przewodniczący w równej liczbie z pośród sekretarzy sejmu i senatu.

W kwadrans po oznaczonym w ogłoszeniach terminie przewodniczący otwiera obrady bez względu na komplet.

Do prawomocności uchwał, a więc i wyboru prezydenta, potrzeba przynajmniej połowy ustawowej liczby członków, w razie braku kompletu przewodniczący może odroczyć obrady najdalej na trzy dni. Obrady są jawne, rozprawy toczą się po polsku, a prawo wstępu na salę mają:

Naczelnik państwa, członkowie zgromadzenia, członkowie rządu i urzędnicy kancelaryjni. Zgromadzenie ma tylko jeden cel: wybór prezydenta.

Po otwarciu posiedzenia, przewodniczący wezwie posłów do stawiania kandydatur. Za ważne będą uznane te kandydatury, za którymi oświadczy się co najmniej 50 posłów. Na podstawie zgłoszeń pisemnych przewodniczący ustali listy zgłoszonych kandydatów i przystąpi do głosowania.

Żadne rozprawy nie są dopuszczalne.

## Śląsk żąda marki polskiej.

### Rezolucja Komisji walutowej.

**Sprawa wypowiedzenia części konwencji. — Trzeba zacząć od przemysłu i podatków. — Ulgi celne. — Ciężkie położenie przemysłu żelaznego i cynkowego. — Poprawa środków komunikacyjnych. — Zabiegi o kapitał zagraniczny. — Konieczność zwiększenia produkcji. — Kontrola nad bankami.**

KATOWICE, 16 listopada (AW). Szczegółowy projekt rezolucji komisji walutowej z dnia 15-go b.m. (projektodawca poseł Korfanty) brzmi, jak następuje:

1) Komisja przywołuje z zadowoleniem do wiadomości, iż rząd zamierza dnia 1 grudnia wypowiedzieć część konwencji genewskiej, która narzuca Górному Śląskowi markę niemiecką, jako obowiązkowy środek płatniczy. Komisja prosi rząd usilnie, aby zmiany dokonał w terminie powyższym.

2) Wszelkie usiłowania wprowadzenia waluty śląskiej zostają odrzucone, jako szkodliwe dla państwa i województwa.

3) Komisja wzywa rząd, aby skomunikował się natychmiast z radą wojewódzką i przedstawicielami wielkiego przemysłu, w celu porozumienia się co do terminu, od którego wielki przemysł powinien zacząć sprzedawać swoje produkty w markach polskich i pracownikom swoim wypłacać zarobki w tejże walucie. Komisja wzywa rząd, władze wojewódzkie i komunalne, aby od tego terminu pobierały podatki i należności w markach polskich i w tejże walucie wypłacały pensje pracownikom.

4) Komisja uważa, że nieodzownym jest, aby rząd udzielił przemysłowi górnośląskiemu ulg w dziedzinie podatkowej i celnej. Ulgi te są również niezbędne dla zapewnienia ludności województwa stałej pracy i wystarczających zarobków. Pod względem ciężarów podatkowych, żąda komisja unifikacji przemysłu górnośląskiego z obwodami przemysłowymi ziem polskich, szczególnie co do podatku od węgla. Należy zwrócić uwagę na ciężkie położenie górnośląskiego przemysłu żelaznego i cynkowego i otoczyć go specjalną opieką ze strony rządu.

5) Wzywa się rząd, aby zajął się ulepszeniem środków komunikacyjnych w państwie, szczególnie zaś w województwie śląskim. Nieodzownym jest natychmiastowe rozszerzenie dawnych dworców pogranicznych w Oświęcimiu, Dzierżycach i Herbach, oraz rozszerzenie dworców nad granicą polsko-niemiecką, dalej jaknajszybsza odbudowa dalszych torów w województwie śląskim, zbudowanie wielkich dworców przelotowych i warsztatów kolejowych oraz systematyczne szkolenie personelu kolejowego. Koniecznością życiową dla województwa śląskiego i państwa jest pozyskanie kapitału zagranicznego dla pobudowania wielkich linii kolejowych na wschód województwa śląskiego oraz linii, łączących bezpośrednio Śląsk z Wielkopolską. Wzywa się rząd, aby powołał do życia wybieralną radę kolejową w obwodzie dyrekcyj katowickiej na wzór istniejących dawniej organizacji doradczych.

6) Komisja wzywa rząd, aby wszelkimi siłami dążył do ustalenia marki polskiej i uporządkowania stosunków skarbowych z Rzeczpospolitą, aby przez to stworzyć podwaliny do zorganizowania i rozszerzenia polskiego zewnętrznego rynku zbytu dla produktów przemysłu śląskiego.

7) Wszystkie czynniki, jak rząd, władze wojewódzkie, kierownicy przemysłu, urzędników i robotników należy wezwać, aby wyteżyli wszystkie siły dla zwiększenia produkcji.

8) Komisja domaga się wreszcie, aby rząd rozciągnął ścisłą kontrolę nad bankami i instytucjami pieniężnymi na Górnym Śląsku dla ochrony ludności przed nadmierną lichwą, w szczególności, aby rząd unormował w drodze ustawodawczej czynności banków.

## Budowa portu w Gdyni.

WARSZAWA, 16 listopada (AW). Na budowę portu w Gdyni zostały już przyznane kredyty na rok 1923 w wysokości około 2 miliardów marek polskich. O ile nie nastąpi znaczny wzrost cen na materiały i robociznę, pozwoli ta suma na przeprowadzenie szeregu prac.

Zostanie przedłużony „backwater” o 100 metrów

i będą prowadzone roboty około zasypiania kamieniami mola. Kredyty te pozwolą również na wybudowanie wodociągów i zaprowadzenie elektryczności. Wobec otrzymania kredytów jest pewność, że roboty około budowy portu w Gdyni z nastaniem wiosny będą mogły być prowadzone energicznie.

## Podwyżki na Śląsku.

KATOWICE, 16 listopada (Pat). W czasie wczorajszych rokowań związku pracodawców z przedstawicielami związków zawodowych pracowników przemysłu wielkiego przyznano tym ostatnim 50 proc. podwyżki z dnia 15 b.m. oraz 150 pr. dodatku drożyznianego.

## Wybory do rady miejskiej w Katowicach.

KATOWICE, 15 listopada (AW). Według doniesień tutejszych gazet niemieckich, wybory do rady miejskiej w Katowicach odbędą się w drugiej połowie grudnia r. b., lub też w pierwszej połowie stycznia r. przyszłego.

## Statystyka celna na pograniczu gdańskim.

GDANSK, 16 listopada (AW). Władze polskie wprowadziły już w życie stosowanie własnej statystyki celnej na granicy polsko-gdańskiej. Niemiecka prasa gdańska donosi, że władze te zastrzymały wczoraj na granicy polsko-gdańskiej 10 wagonów kolejowej jednej z firm gdańskich w celu przeprowadzenia formalności statystycznych. W zarządzeniu tem widzi niemiecka prasa gdańska wcielenie w życie groźb polskich, porównując je do wojny gospodarczej z Gdańskiem.

## Sprawa odszkodowań.

Znamienny zwrot w Anglii.

BERLIN, 16-go listopada (Pat). Londyński sprawozdawca Wolfa dowiaduje się z kół miarodajnych, że zmiana poglądów w angielskiej opinii publicznej na sprawę odszkodowań jest następstwem wpływu, jaki na nią wywarło sprawozdanie neutralnych sprawozdawców, a zwłaszcza fakt, że Niemcy nie przychyliły się ze swej strony w dostatecznej mierze do rozwiązania sprawy odszkodowań.

## Ustawodawstwo rozwodowe.

Projekty angielskie. — Kiedy się wolno rozwodzić w Ameryce.

Przemawiając do swych wyborców w Birmingham, Mr. Anstey Chamberlain powiedział:

— Jednym z zadań przyszłego parlamentu powinno być przeprowadzenie nowego „billu” o prawie małżeńskim. Trudności jakie stawia, przeżyte pod tym względem, prawo nasze, sprawiają, że małżeństwo jest często piekłem na ziemi dla ludzi niedoświadczonych. Nie będę mówił dalej Chamberlain — votował za łatwość rozwodów w wypadkach błahych, ale w zjawiskach zasadniczej niezgody, według mnie to łatwość powinna iść jaknajdalej. Pod tym względem prawo nasze sprawia, że małżeństwo nie tylko często nie jest świątynią, co miało być celem tego prawa, ale bywa źródłem i przyczyną ludzkich narzekania i zbrodni.

Anglia ma więc w tym kierunku zrobić nowy krok naprzód.

\*\*\*

W Stanach Zjednoczonych rozpoczęto kampanję za stworzeniem jednolitej dla całej Unii ustawy o rozwodach. Dotychczas bowiem prawo rozwodowe jest w każdym stanie inne.

Związek amerykańskich klubów kobiecych zwrócił się do generalnego attorney'a w sprawie wniesienia ustawy na nowy kongres. Projekt tej ustawy wprowadza pewne utrudnienia w zawieraniu małżeństw, a przewiduje tylko pięć wypadków rozwodu: niewierność małżeńską; nieuleczalną chorobę umysłową; opuszczenie ogniska domowego przez rok; złe obchodzenie się; nieładnie lub zbrodnicze; oraz — zbrodnia uwłaczająca cześć.

Rozwód będzie ważny we wszystkich stanach Unii, a rozwiedzeni małżonkowie nie będą mogli zawrzeć nowych związków przed upływem dwunastu miesięcy. Prośby o dyspensę będą musiały być ogłaszane na dwa tygodnie przed ślubem.

## Wymierająca Francja.

Liczba urodzin znowu się zmniejsza.

W trzech pierwszych kwartałach bieżącego roku

znowu zmniejszyła się liczba narodzin w dziesięciu największych miastach francuskich.

Oto wykaz:

W Paryżu mamy w roku obecnym 35,830 narodzin, podczas, gdy w tym samym okresie roku ubiegłego było 39,794 narodzin.

W Marsylii urodziło się w roku ubiegłym 9555 dzieci, w r. b. tylko 9024.

Lyon wykazuje obecnie 6690 urodzin, zamiast zeszłorocznych 7517.

Bordeaux występuje z cyfrą 3845, gdy bocian w r. 1921 przyniósł w tym czasie 4300 niewiątek.

Lille w r. 1922 — 3345, w 1921 — 3903.

Strassburg 2893, a dawniej 3312.

Nantes 2711, a przedtem 2869.

Tuluza zamiast 2368 ma w tym

roku tylko 2306 „szczęśliwych wypadków”.

Zresztą południe lepiej się trzyma, niż północ, bo i Nicea straciła tylko 45 szans powiększenia ludności, gdyż zamiast zeszłorocznych 2171 urodzin, wykazuje w roku obecnym 2126.

Naogót

urodziło się we Francji w roku bieżącym o 6911 dzieci mniej, niż w ubiegłym.

Cyfra ta oznacza 9-procentowe zmniejszenie się liczby urodzin. Gdyby po wsiach, co jest we Francji zupełnie możliwe, urodziło się równie mniej dzieci, jak po miastach,

byłoby w roku 1922 o 70.000 ludzi mniej we Francji.

Prasa francuska jest przerażona tym obrotem rzeczy i wzywa rząd, aby wyznaczył do omówienia tej kwestji specjalną sesję izby deputowanych.

## Proces o zdradę stanu w Atenach

Zeznania gen. Papulasa. — Aresztowanie gen. Pallisa.

ATENY, 16 listopada (Pat) —

W procesie o zdradę stanu rozpoczęło się wczoraj przesłuchiwanie świadków. Pierwszy przesłuchiwany był głównodowodzący gen. Papulas, który oświadczył, że rząd ateński nie uwzględnił jego żądań w sprawie zwolnienia oficerów niezdolnych i zastąpienia ich oficerami wyszkolonymi. Rozkaz podjęcia ofensywy uchwalony został przez rząd m. in., marsz na Angorę uchwalony został przez radę wojenną pod przewodnictwem byłego króla Konstantyna, pomimo, że główne dowództwo i sztab gen. Papulas, ze względu na trud-

ności połączeniowe, odradzał podjęcia tego kroku. Papulas oświadczył dalej, że nie był poinformowany o żadnych notach państw sprzymierzonych, nadsyłanych od listopada 1920 r., w których to notach przestrzegano Grecję przed niebezpieczeństwem powrotu na tron króla Konstantyna. Generalnie zaznaczył, że gdyby był świadkiem o tych notach, wówczas nie byłby przyjął stanowiska głównodowodzącego armją.

ATENY, 16 listopada (Pat) — Gen. Pallis, b. szef sztabu generalnego armji, operującej w Azji Mniejszej, został aresztowany.

## Sowiety a Chiny.

BERLIN, 16 listopada (Russpress). Z Moskwy komunikują, że Joffe zwrócił się do rządu chińskiego z kategorycznym żądaniem rozbicia wszystkich oddziałów białych, jakie przeszły na terytorjum Mandżurji. Rząd chiński odpo-

wiedział, że generał gubernator prowincji mandżurskiej Czang-Czo-Lin ostatecznie wymógł posłuszeństwo władzy centralnej i nie spełnia jej rozkazów, wobec czego on jeden jest odpowiedzialny za naruszenie neutralności.

## Likwidacja konfliktu włosko-sowieckiego.

RZYM, 16 listopada (Pat). Włosko-rosyjski konflikt po kilkudniowych rokowaniach został złagodzony. Stwierdzono, że powodem ataku faszystów na portjeńską misję rosyjską, który jest obywatelom włoskim, był motyw

natury osobistej. Rząd włoski zarządził ponownie nietykalność misji rosyjskiej.

Wobec tego rząd rosyjski zniósł zarządzenia co do konfiskaty okrętów i zamknięcia portów.

## Z Rosji.

Odpyw robotników z partji komunistycznej.

Gazeta „Dni” podaje, że według danych statystycznych, zebranych przez kom. centr. sowieckich związków zawodowych, potęguje się zatrważający odpyw robotników komunistów tych związków. I tak, w połowie października związek metalistów na 576 tysięcy członków liczył tylko 5,617 komunistów, w związku robotników przemysłu włókienniczego liczba komunistów wynosiła półtora proc., a w związku robotników przemysłu drzewnego — 2 proc. Najwięcej, bo 2 i pół proc. komunistów liczył związek pracowników miejskich, w pozostałych związkach jeden komunist przypadał na 500—600 członków.

Statystyka przestępczości w partji komunistycznej.

Według urzędowej statystyki komisariatu sprawiedliwości w ciągu ostatnich dziesięciu miesięcy roku bieżącego liczba komunistów, skazanych za różnorodne przestępstwa, wynosiła 18 tysięcy 658 osób, czyli 5 proc. wszystkich członków partji komunistycznej. Z tej liczby około 500 osób zostało skazane na karę śmierci, wyroki te zostały wykonane tylko w 27 wypadkach. 54 proc. wszystkich wyroków przypada na sprawy o łapownictwo i nadużycia służbowe.

## Upadek oświaty.

Ze sprawozdania, jakie złożono IV-ej sesji centr. kom. wykon. wynika, że w ciągu 3-ich ostatnich lat liczba osób, które otrzymały w Rosji wyższe wykształcenie, zmniejszyła się o 60 procent, wykształcenie średnie — o 50 proc. i niższe — o 70 proc. Budżet komisariatu oświaty trzeba by powiększyć 15 razy, aby dać możność otrzymania nauki wszystkim potrzebującym.

## Wędrowna igła.

Amerykanka p. J. Schwing pokłękła przed 3 laty igłę długą na dwa cale. Ponieważ pokłęknięcie nie spowodowało żadnych szkodliwych objawów, nie sobie z tego nie robiła.

Po jakimś czasie p. Schwing zaszła w ciążę i urodziła zdrową córeczkę.

W ostatnich dniach mała Charlotta, licząca już 22 miesiące, poczęła płakać niewiedomo dlaczego.

W tem pani Schwing poczuła na ramieniu dziecka coś kłującego. Przypatrzywszy się bliżej zobaczyła, że pod skórą dziecka znajduje się igła, ta którą ona pokłękła przed trzema laty.

Igłę wyjęto i dziecko jest całkiem zdrowe.

FELIETON.

## Dwie turkaweczki.

Sceny sentymentalne w r. 2022.

—O—  
(Statyw i Diafragma, dwoje zakochanych, o duszach wybitnie naukowych i o języku ściśle technicznym, jak przystało na ludzi dobrane wychowanych w owej epoce, przechadzają się i wymieniają czułe zwierzenia).

Statyw: Och, Diafragma! Jakież hyperboliczne jest dzisiaj zachód słońca!

Diafragma: W istocie. Kominy fabryczne cudownie odcinają się na tle skoncentrowanych obłoków.

Statyw: Dym utworzył mawowy ekran, który pochłonie promienie refrakcyjne. Za chwilę nie będzie widać. To będzie cudownie. (Cisza).

Diafragma: O czym rozmyślasz, moja słodka emanacja psychiczna?

Statyw: Myślę o grawitacji ciała astralnego we wciąż wibrującym eterze. Próżnia jest rzeczą bardziej pełną sensu, niż to można przypuszczać.

Diafragma: A propos! Czy fascynujące prawo przyciągania powszechnego, które utrzymuje dalekie światy na stałej odległości jeden od drugiego, nie jest raczej prawem powszechnego odpychania?

Statyw: Koncepcja nader śmiała, godna twych zwojów mózgowych.

Diafragma: Pochlebiasz mi, Statywie. To prawda, że moje zwoje mózgowie funkcjonują normalnie, ale daleko mi jeszcze...

Statyw: Doprawdy, Diafragma, jestem dumny z ciebie i mam wrażenie, jak gdybyś słyszał wibrujący ruch kosmosu.

Diafragma: To jest zupełnie zrozumiałe, gdyż mikroświat dostaje się jednocześnie do naszych organizmów.

Statyw: Och, drogi ekstrakcie moich marzeń, kocham cię!

Diafragma (wzruszona). Kocham Cię! (Próbując go objąć).

Statyw (czwierknął): O, Diafragma, wiesz doskonale, że higieniciści zabraniają całowania.

Diafragma (błagalnie). Tylko jeden raz w miesiącu „risorius Santoriniego”.

Statyw: Jesteś niepoprawna! Diafragma: Widzisz, miłość jest jednym wielkim misterjum. Gdy się pomyśli, że pcha ona dwoje młodych istot, różnej płci i łączą je jak pierwiastki chemiczne, człowiek musi przed nią skłonić czoło.

Statyw: Jak ty pięknie mówisz, Diafragma, i tak poetycznie. Diafragma: Poetycznie! Tak, jestem poetką. Uwielbiam technologię. Dopiero dzisiaj rano odczuwałam najgłębsze emocje artystyczne przy lekturze „Studjum syntetycznego nad ciężkimi olejami”.

Statyw: Zupełnie jak ja. Jeden z przyjaciół pożyczył mi „Wykład o termochemicznym ciśnieniu przechłodzonych gazów” i byłem wprost zachwycony pięknem, zawartym w tem dziele.

Diafragma: Jesteśmy jak gdyby stworzeni dla siebie wzajem. Posiadamy te same apetyty psychiczne, fizjologiczne, biologiczne i synchroniczne. Życie będzie dla nas zawsze piękne.

Statyw: Dlatego, że potrafimy się nim rozkoszować.

Diafragma: Twoja jama ustna kryje w sobie prawdziwe perły; twoje oczy posiadają barwę siarczanu miedzi, a twój głos brzmi jak najlepszy udoskonalony gramofon.

Statyw: A ty, Diafragma, masz szyję jak najbardziej prawidłowy walec. Twoja protoplazma komórkowa jest chemicznie czysta. Cóż można wymagać więcej?

Diafragma: O, Statywie!

Statyw: O, Diafragma!

## CO DZIEŃ NIESIE?

LISTOPAD

16

CZWARTEK

Dziś: Edmunda B.

Jutro: Grzegorza W.

Wschód słońca o g. 5.56

Zachód słońca o g. 2.45

Wschód księżyca o g. 3.12 p.n.

Zachód księżyca o g. 2.45 p.p.

Długość dnia g. 8.49.

Ubyło dnia g. 7.56.

## Przewlekane repatriacji.

W pałacej sprawie przewlekania akcji repatriacyjnej odbyła się d. 14 bm., pod przewodnictwem arcybiskupa Edw. Roppa, konferencja przedstawicieli stowarzyszeń społecznych.

Po wyczerpującej dyskusji, uchwalono przekazać szereg wniosków w tej sprawie specjalnej radzie międzyministerialnej, wyznaczonej w najbliższych dniach.

W najbliższych dniach spodziewany jest powrót z Rosji przez Stołbce profesora parowozownictwa Alberta Czecczotta.

Repatriant wraz z rodziną składającą się z sześciu osób przebywał dotychczas w Piotrogradzie.

## Nagrody i premje na wystawie drobiu.

Informują nas, iż na wystawie drobiu w Warszawie w d. 24—26 listopada r. b. wystawcy konkurować będą o dyplomy, medale i nagrody pieniężne ustanowione przez: ministerstwo rolnictwa i D. P. ministerstwo spraw wojskowych, centralny komitet do spraw hodowli drobiu, organizacje społeczne i kilka firm.

## Towarzystwo aprowizacji miast.

Ogólne zebranie tow. aprowizacji miast Polski i ziem wschodnich odbędzie się w siedzibie centrali tow. w Warszawie przy ulicy Hipotecznej 5, w dniu 19 bm., t. j. w nadchodzącą niedzielę, o godz. 12-ej w południe.

## Ustalenie wysokości zasiłków wojskowych.

Minister spr. wojsk. w porozumieniu z ministrem skarbu ustalił wysokość zasiłku, pobieranego przez rodziny wojskowych, zamieszkałe na Syberji na 20 jen miesięcznie dla żon, a na 6 jen miesięcznie dla pozostałych członków rodziny.

## Podwyżka podatku dochodowego i gruntowego.

Ponieważ odnośny wniosek w sprawie ostatniej proponowanej podwyżki obu powyższych podatków nie został z powodu gorączki przedwyborczej uchwalony przez sejm poprzedni, min. skarbu złoży w początku grudnia, na jednej z najbliższych sesji nowego sejmu wniosek nowej 40-krotnej podwyżki i będzie żądało natychmiastowego jej uchwalenia, tak żeby już od 1 stycznia 1923 r. mogła być wprowadzona w czyn; równocześnie min. skarbu zażąda uchwalenia pozwolenia na ściąganie z powodu powyższej zwłoki nie pobranych podatków za II półrocze r. b. również według tej samej 40-krotnej normy. Wniosek powyższy umotywowany jest spadkiem waluty.

Wobec spadku marki polskiej zostaną odpowiednio do tego przesunięte stawki podatku dochodowego, oraz podwyższone minimum egzystencji wolne od podatku.

## Nowa ustawa o podatku przemysłowym.

W najbliższym czasie zmieniony zostanie przez ministerstwo skarbu pobór podatku od zysku na pobór podatku od obrotu.

## Nowe banknoty.

W najbliższym czasie ukazać się mają nowe banknoty wartości 50 tysięcy marek.

Banknoty te, większego nieco formatu od wypuszczonych niedawno 10 tysięcy, drukowane są

## Życie sportowe w Łodzi.

Dzień sportowy na rzecz G. Śląska.

Przed rozpoczęciem akcji plebiscytowej sport polski na G. Śląsku prawie, że nie istniał, a gracze polscy rozproszeni byli po klubach niemieckich. Dopiero polskie władze i komitety plebiscytowe, doceniając ten bardzo ważny czynnik, powołały do życia kilka klubów sportowych, nadając im czysto polskie nazwy.

Utworzone w ten sposób i popierane finansowo kluby sportowe, zaczęły się bardzo szybko rozwijać, ażeby później, po rozgraniczeniu G. Śląska tem szybciej upaść. Okazało się przeto, że nie wszyscy gracze, którzy w tych czasach w polskich, że się tak wyrazimy, plebiscytowych drużynach grali, byli polakami; bardzo wielu z nich było nastanymi przez Niemców szpiegami, którzy w decydującym momencie przeszli na stronę wroga, unosząc ze sobą, prócz tajemnic, niemal cały, nadający się do użytku inwentarz sportowy, oczywiście kradnąc go w klubach, do których należeli. Skutki takiego postępowania były fatalne, a jeżeli dodamy, że i publiczność sportowa na G. Śląsku rekrutowała się po wię-

szej części z ludności niemieckiej i na mecze, urządzone przez polskie kluby, przestała uczęszczać, przyczyniając się do zupełnego niemal upadku polskiego sportu, to zrozumimy, z jakimi trudnościami sport polski na Śląsku walczył i walczy.

G. Z. P. N., jako najwyższa władza w dziedzinie futbolu w Polsce, nie posiadając funduszy na udzielenie G. Z. O. P. N. odpowiedniej subwencji, zwrócił się do wszystkich związków okręgowych P. N. z wezwaniem wystąpienia jeszcze w r. b. na własny koszt po jednej pierwszoklasowej drużynie na G. Śląsk, w celu przysporzenia funduszy tamtejszemu sportowi polskiemu.

Zarząd Ł. Z. O. P. N. zajął się gorąco tą akcją, postanawiając wystać K. S. 28 p. S. K. na G. Śląsk, a na pokrycie związanych z tym wyjazdem wydatków urzędu w dniu 18 i 19 b. m. „Dzień sportowy G. Śląska”, licząc na wydatne finansowe poparcie ze strony naszego społeczeństwa, które dotychczas w takich wypadkach nigdy nie zawodziło.

## Z ZA KRATEK SĄDOWYCH.

## Bandyta, skazany na śmierć,

ułaskawiony przez Naczelnika państwa.

Wczoraj, w sali sądu karnego w Warszawie rozegrała się rozprawa przeciw niejakiemu Mydlarzowi, oskarżonemu o zbrodnię rabunku, popełnioną w okolicznościach następujących:

Oskarżony Mydlarz zakradł się 30 października b. r. do domu J. Kotowskiej w Bochni, gdzie na strychu ukrywał się przez dwie doby, wychekując odpowiedniego momentu do rabunku. Wreszcie rozpoczynając rabunek, natknął się na Kotowską, począł ją dusić a następnie kilku strzałami rewolwerowymi zranił ją ciężko choć nie śmiertelnie. Po napadzie usiłował zbiec, schwytano go jednakże i oddano pod sąd doraźny.

Oskarżony, to typ urodzonego zbrodniarza, przytem kaleka, pozbawiony prawej nogi.

Zeznania świadków obciążają oskarżonego. Po krótkim, lecz dosadnym przemówieniu prokuratora, obrońca dr. Lewartowski próbował wykazać, że prokurator myli się, dopatrując się w czynie oskarżonego zbrodni usiłowania morderstwa, wobec czego domagał się

zwrócenia sprawy do pierwszej instancji sądu zwykłego.

Trybunał po godzinnych naradach, w czasie których panowało na sali niezwykle napięcie i zdenerwowanie, a tylko jeden oskarżony zachowywał się obojętnie, wydał wyrok, skazujący oskarżonego na karę śmierci przez rozstrzelanie.

Oskarżonemu pozostały 3 godziny życia. Wyrok przyjmuje spokojnie. Straż odprowadza go do celi. O godz. piątej będzie stracony.

Obrońca telefonicznie podaje prośbę do Naczelnika państwa o ułaskawienie skazanego.

Zbliża się chwila egzekucji.

W nerwowym napięciu przewodniczący trybunału i obrońca oczekują odpowiedzi z Warszawy. Czas najwyższy, bo już tylko pół godziny dzieli skazańca od śmierci.

Wtem odzywa się dzwonek telefoniczny.

Obrońca z niepokojem przykłada słuchawkę do ucha. Z ust jego pada krótkie słowo: „ułaskawiony”.

Pluton egzekucyjny wraca do koszar. Łaska Naczelnika państwa uratowała skazańca.

w państwowych zakładach graficznych.

## Dodatek dla urzędników.

Minister skarbu wydał dzisiaj rozporządzenie, aby 15-procentowy dodatek dla urzędników został wypłacony we wszystkich urzędach natychmiast.

## Zakup taboru kolejowego.

Rząd zatwierdził wniosek ministerstwa skarbu o przyznaniu ministerstwu kolei dodatkowych kredytów na zakup taboru kolejowego. Rokowania w sprawie zakupu prowadzi ministerstwo kolei we Francji.

## Walka z pijaństwem.

Za pijaństwo pociągnięto do odpowiedzialności karnej Hermana Kejla, Zamenhofa 17, Konstantego Wołyńca, Nowo-Cegielniana 108, Jana Starka, Aleksandryjska 34, Edgiera Hardta, Rzgowska 101, Irene Osowską, Lipowa 44, Olę Hoffmanową, Miłska 60, Leopolda Hugo Szarfenberga, Bolesława 2. (bip).

Zakład kuśnierski

H. Waserman

Piotrkowska 42

wykonywa wszelkie roboty futrzane damskie, jak męskie po cenach przystępnych z akuratną obsługą. 20-5

## O normy płac w szkołach.

Komisja złożona z przedstawicieli delegacji rad pedagogicznych polskich szkół średnich m. Warszawy. Koła przełożonych szkół średnich żeńskich, T-wa nauczycieli szkół średnich i wyższych, związku zawod. nauczycielstwa polskich szkół średnich i wydziału wykonawczego związku zrzeszeń społecznych, utrzymujących szkoły średnie w Polsce, ustaliła zgodnie z art. 7 „norm płacy” w roku szkolnym 1922/23 z d. 15 września 1922 r., że wobec udzielenia nauczycielom szkół państwowych dodatku drożyznianego na listopad, w wysokości 15 proc. wynagrodzenia, pobieranego w październiku, co równa się w Warszawie i Łodzi 38 proc. wynagrodzenia wrześniowego, a w pozostałych miejscowościach b. Kongresówki 33 proc. wynagrodzenia wrześniowego — dodatek dla nauczycieli szkół średnich, prywatnych i społecznych w Warszawie i Łodzi na listopad 1922 r. wynosi 38 proc., w pozostałych miejscowościach b. Kongresówki 33 proc. wynagrodzenia wrześniowego, które uważa się za podstawowe w roku szkolnym 1922/23. Wpisy w drugim kwartale roku szkolnego 1922/23 wynosić będą w Warszawie, w klasie wstępnej I, II, III i IV od 85,000 do 100,000 mk. kwartalnie a w klasach V, VI, VII i VIII od 100,000 do 110,000 mk. kwartalnie w zależności od liczby uczniów w szkole.

## Ulgi dla nauczycieli.

w) Magistrat postanowił, aby tym nauczycielom szkół powszechnych, którzy zamieszkuja w odległości większej, niż dwa kilometry od szkoły, przyznać ulgi w wysokości 50 proc. w tramwajach i autobusach.

## Ulica „Piotra Wysockiego”.

Komitet zjazdu b. wychowanków warszawskiej szkoły podchorążych, pierwotnie projektował zmienić nazwę ul. Huzarskiej na „29 Listopada”. Obecnie wobec ustalenia, że w Siekierkach jest ulica o takiej nazwie, postanowił ul. Huzarską przemianować na ul. „Piotra Wysockiego”.

Jak wiadomo, Piotr Wysocki był podporucznikiem i instruktorem szkoły podchorążych oraz jednym z pierwszych kierowników powstania w 1830 r.

## Zapałki zdrożały.

Wczoraj cena pudełka zapałek podniesiona została przez der. listów do 50 marek.

## Podatek od placów.

Magistrat postanowił wystąpić do rady miejskiej o zatwierdzenie projektu statutu podatku od niezabudowanych placów i gruntów w Warszawie ze względu na to, że w związku z przewidywanym rozwojem stolicy i konieczności przeprowadzenia planowej akcji rozbudowy wartości pustych placów w śródmieściu jak i na krańcach miastach położonych, wzrasta stale i to niezależnie od stosunków walutowych. Ze źródła tego przy wysokości 1 proc. podatku masto mogłoby otrzymać około pół miljarde.

## Nowa taksa dla tragarzy.

Magistrat m. st. Warszawy zatwierdził ostatnio nową takse dla tragarzy ręcznych pakunków.

W myśl nowej taksy — tragarzowi za przeniesienie rzeczy, bagażu itp. za kurs, nie trwający dłużej, niż kwadrans, należy się 300 mk.; za każdy zaś następny rozpoczęty kwadrans 200 mk. Za wniesienie pakunków bagażu itp. na piętro dopłaca się po 40 mk. za każde piętro. W razie sporu — za podstawę obliczenia zapłaty tragarzom przyjmuje się, że tragarz w przeciągu kwadransa przenosi bagaż na odległość jednego kilometra.

## O cenie biletów tramwajowych.

W specjalnym wywiadzie dyrektor tramwajów. A. Kühn oświadczył, że jeszcze nie wiadomo, na ile będą podwyższone ceny biletów. Na razie starczyłoby o 50 do 60 proc. O ile jednak formalności w magistracie będą długo trwały, to trzeba będzie podwyższyć cenę o 100 proc. W każdym razie w bieżącym miesiącu już ceny nie będą podwyższone.

Czytajcie

„Głos Polski”

